

Il petgalenn verd en siu igniv.

FOTO D. GIGER

Il petgalenn verd vid cuar

■ (anr/hh) Differentas specias dil petgalenn s'audan tiel mund dils utschals era cheu tier nus. Denter quellas s'auda era il petgalenn verd ch'ei derasaus ell'entira Europa entochen viaden ell'Asia. Sia vivonda tscherca el en emprema lingia giun plaun. En cumparegliazion cun autras specias dil petgalenn eis el meins activs vid encurir la vivonda en plantas. Denter l'entschatta avrel e miez matg metta el ses ovs. Quels vegnan cuai en in inter-

val da 14 entochen 17 dis. Ils utschals giuvens sesviluppesschan allura el decours da rodund quater jamnas. Il zercladur ni sil pli tard il fenadur bandunan els igl igniv. La foto fatga dacuort da Danilo Giger da Pardé muossa in petgalenn vid cuar siat ovs en ina plonta cavorgia. Haver il cletg da saver fotografar in igniv d'in petgalenn ei franc enzatgei singular, pretenda denton era il duiv respect e la precauzion enviers igl utschi e siu igniv.

Tempo 30 tras Valendau e Versomi

■ (anr/abc) Las vischnauncas cun traffic da transit sedefendan encunter il secuntenner dils automobilists: Suenten ch'ei dat zonas da tempo 30 tras Cumbel e Sumvitg han ulteriuras reagiu. Denter auter era la vischnaunca da Val Stussavgia. Ier ha il Departament da giustia, segirtad e sanadad dil cantun Grischun communicau ina disposiziun correspundenta. Ella vischnaunca Val Stussavgia vegni la limita da tempo 30 introducida ellas fracziuns Versomi, Carrera e Valendau. La disposiziun digl 1. da zercladur 2018 vali per l'entira surfatscha dallas treis fracziuns, la limitaziun vegni introducida sefondond sin ina expertisa dils 8 da schaner 2018. Sco adina tenor lescha e con-

stituziun san ins far recuors enteifer 30 gis encunter la disposiziun cantunala. Denter la punt dalla Rabiusa tochen a Glion ha il cantun baghegiu ora il stradun ils davos onns da tala maniera ch'el envida da carrar pli spert. La vischnaunca da Val Stussavgia sedefenda cun quella mesira preventiva encunter il secuntenner da biars automobilists che carreschan senza risguard tras ils vitgs dalla vart dregta dil Rein. Sch'ei dat negins recuors e protestas encunter tempo 30 vegn la limitaziun signalisada suenter igl 1. da fenadur 2018 allas entradas dils vitgs Valendau, Carrera e Versomi. Ussa maunca mo aunc ina limitaziun tras il vitg da Castrisch.

reclama

Achtung: Gemeinnützige Schweiz in Gefahr!

Weniger Geld für die AHV?

Jährlich fliesst rund **eine Milliarde Franken** Geldspielerträge an gemeinnützige Projekte in Sport, Kultur und AHV. Bei einem Nein zum neuen Geldspielgesetz ist **diese Unterstützung in Gefahr.**

Wer das nicht will, stimmt Gemeinnütziges Geldspielgesetz **JA+**

www.geldspielgesetz-ja.ch
Überparteiliches Komitee für ein gemeinnütziges Geldspielgesetz, Postfach, 8021 Zürich

Inspiraziun ed impuls

Il Museum Regiunal Surselva tematisescha la Ruinaulta ord veta economica ed artistica

■ (anr/ac) L'exposiziun actuala el Museum Regiunal Surselva cumbinescha impressiuns artisticas ord la Ruinaulta cun las stentas dil vitg da Valendau da mantener igl equiliber economic agl ur dil monument natural. La sonda vargada ha il museum purschiu l'emprema investa. La Ruinaulta ei medemamein tematisada el Museum Regiunal Surselva. L'exposiziun ch'ha aviert sias portas la sonda vargada cumbinescha dus aspects digl intschess natiral spectacular che paran sill'emprema eglia da buca ton parentadas. Enconuschentas ein las stentas da «Valendas Impuls» da mantener la veta el vitg situau agl ur dalla Ruinaulta. Dar als baghetgs historics nova muntada e drizzar els als basegns turistics e dil vitg ei ina dalls visiuns realisadas dalla fundaziun existenta dapi varga diesch onns. Il president da quella fundaziun, Walter Marchion, ha explicau da bugen esser suandaus igl invit dil Museum Regiunal Surselva da presentar il fundament dils impuls da Valendau, da far attent a projects gia realisai. Impurtont ord sia veta ed experienza ein la perschiasion e participaziun dalla populaziun allas stentas da promozion. E da puder presentar impuls realisabels, sco per exempel ils events da cultura alla fontauna da Valendau, gis da musica e da teater. Sper quels events regulars seigi ei stau pussivel da seconcentrar sin projects pli grands che drovien in cert temps e pretendien ina buna reit da contacts. Marchion ha buc encurschiu munconza da sustegn d'ordvart, mobein il cuntrari, il support ei staus avon maun enaquella che las ideas ein stadas definidas. Las activitads culturalas da Valendas Impuls ein cavigliadas sapientivamein entuorn l'impressiunonta fontauna da lenn el center dil vitg. Aschia eis ei era buca da far curvien che la sirena originala datada digl onn 1760 ei part dalla exposiziun el Museum Regiunal Surselva. Sin la fontauna a Valendau fa ina copia parada.

Neuasi dil Rein cun impressiuns artisticas presentadas el Museum Regiunal Surselva: Fredi Hibber, Gabriela Grossniklaus e Tony Kurz (da sen.).

FOTO A. CADONAU

Dil Rein neuasi

L'autra part dall'exposiziun fuorma ina gruppa artistica che senuonna «Stromaufwärts». Ella ei propi s'avischinada neuasi dalla Bassa alla Ruinaluta. L'artista Gabriela Grossniklaus ei vegnida surprida dalla Ruinaluta sin viadi cun la Viafier retica avon entgins onns. Ella ei turnada da cumpignia cun igl artist Fredi Hibber e pli tard ei aunc il fotograf Tony Kurz separticipaus alla gruppa cun sias impressiuns fotograficas. Il resultat da quellas dimoras ella Ruinaulta ei vegnius presentaus a caschun dad ina exposiziun a Kaufdorf el cantun Berna. Grossniklaus ha explicau che quella exposiziun hagi cattau in grond resun, per gronda part davart da

Grischuns che vivien ella Bassa. Els hagian demussau dabia attaschadad alla Ruinaulta ed als fretgs artistics creai davart da pliras dimoras el liug. Dabia visitaders dalla exposiziun ella Bassa hagian intimau ella da mussar las ovras el Grischun, ha Grossniklaus getg. Tonpli satisfatga ein ella e sia gruppa dalla pussiveladad dad exponer el Museum Regiunal Surselva.

L'exposiziun ei avierta entochen ils 5 d'uoost mintgamai il margis, la gievgia, la sonda e l'emprema dumengia dil meins dallas 14.00 entochen allas 17.00 ni tenor cunvegnientscha. Sonda, ils 21 da fenadur meinan l'artista Gabriela Grossniklaus e Valendau Impuls tras l'exposiziun.

In artist attempau, mo activ

Placi Albin expona ses maletgs ed entagls

■ (anr/ff) Placi Albin da Breil ha 86 onns ed ei sesents en Casa sogn Martin a Trun. Ord il grond diember da maletgs artistics, ils quals el ha creau durent sia veta, presenta el ina retscha da sias ovras ell'emprema alzada da sia dimora actuala a Trun.

La natira porscha motivs multifars

Igl ei stau ina fiastetta da famiglia a caschun dalla vernissascha dallas ovras artisticas digl anteriur postin da Breil. En ses maletgs ha el rasau ora sia veta. Ils pli biars onns ha el passentau a Breil ed ha imprimiu profund en sia memoria la cuntrada da quei contuorn. La caplutta da sogn Sievi sin la spunda, la Val Frisal, ils cuolms da Breil, il Muot da Rubi, il Péz Frisal, tals motivs ein omnipresents sin ses maletgs. En ina libra pictura setegn el

buca vid igl original, mo siu maletg dat neu quel veseivlamein. «Jeu sun halt ius cun eglis aviarts tras la veta», aschia descriva Placi Albin sia devisa da vegnir tier motivs. Quei fatg sa era Gieri Schmed, igl artist da Trun, attestar. El menziuna che Placi Albin seigi staus avon biars onns tier el ad in cuors da malegiar. Sco paucs da ses scolars hagi Placi mess entuorn sias instruziuns ella lavur da picturar. Fauna e flora dattan veta lien ed era il carstgaun maunca buc en sias creaziuns. Sper il malegiar ha Albin creau numerusas sculpturas da lenn ed entagls en lenn. Talas ovras ein medemamein exponidas a Trun. Denter quellas croda la sculptura dalla sontga Tscheina en egl. Schau inspirar ha el dil maletg da Leonardo da Vinci, mo ha el entagliau las figuras aschibein sco la meisa, la sala e las petgas artisticas ord

lenn. Las pli grondas ovras entagliadas han gnanc giu plaz d'exponer el corrido dalla casa d'attempai a Trun. Sin ina fotografia muossa Placi tut loschs il dom e la piazza da sogn Pieder a Ruma, ils quals el ha creau ord lenn en fins detagls. Tut ses motivs muossan fastitgs ord sia veta. La lavur dil pur sil furs, la veta en cardientscha e la cuntrada alpina, mo era las impressiuns da viadis ch'igl artist ha fatg en siu temps. Ella vegliadetgna fan la vesida e las giugadiras, cunzun els mauns, empau fastedis agl um. Mo el lai buca stermentar ed accepta cun pazienza ils mals. El seigi in bien exempel per ils cusadents. Placi Albin, in um cuntent ch'ei ius culs eglis aviarts tras siu contuorn e che sa s'exprimer a moda artistica cun ses maletgs interns ord l'experientscha d'in liug viadi da sia veta.

Placi Albin survegn lauds per sias ovras d'art digl artist Gieri Schmed (da sen.) El furs ein ovras d'Albin presentadas.

La veta quotidiana ha imprimiu las ovras da Placi Albin. Quei muossa igl entagl dil pur cun faultsch.

FOTOS P. DUFF